

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 20ής Οκτωβρίου 2022*

«Προδικαστική παραπομπή – Οδηγία 2011/7/ΕΕ – Καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές – Είσπραξη απαιτήσεων έναντι δημόσιας αρχής οι οποίες εκχωρήθηκαν από επιχειρήσεις σε εισπρακτική εταιρία – Αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης στα οποία υποβλήθηκε ο πιστωτής λόγω καθυστέρησης πληρωμής από τον οφειλέτη – Άρθρο 6 – Ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό 40 ευρώ – Συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών – Άρθρο 4 – Διαδικασία για τη διαπίστωση της αντιστοιχίας των αγαθών ή υπηρεσιών – Προθεσμία πληρωμής – Άρθρο 2, σημείο 8 – Έννοια του “οφειλόμενου ποσού” – Συνεκτίμηση του φόρου προστιθέμενης αξίας για τον υπολογισμό των τόκων υπερημερίας»

Στην υπόθεση C-585/20,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Juzgado Contencioso-Administrativo nº 2 de Valladolid (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο αριθ. 2 του Valladolid, Ισπανία) με απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2020, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Νοεμβρίου 2020, στο πλαίσιο της δίκης

BFF Finance Iberia S.A.U.

κατά

Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Jürimäe, πρόεδρο τμήματος, M. Safjan, N. Piçarra (εισηγητή), N. Jääskinen και M. Gavalec, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Ράντος

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León, εκπροσωπούμενη από τις D. Vélez Berzosa και L. Vidueira Pérez,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Jiménez García και την M. J. Ruiz Sánchez,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον G. Gattinara, την M. Jáuregui Gómez και τον P. Ondrůšek,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 28ης Απριλίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφος 1, του άρθρου 6 και του άρθρου 7, παράγραφοι 2 και 3, της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές (ΕΕ 2011, L 48, σ. 1).
- 2 Η ως άνω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της BFF Finance Iberia SAU (στο εξής: BFF) και της Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León (περιφερειακής υπηρεσίας υγείας της Αυτόνομης Κοινότητας Καστίλλης και Λεόν, Ισπανία) (στο εξής: περιφερειακή αρχή) σχετικά με την είσπραξη από την BFF, εις βάρος της ως άνω διοικητικής αρχής, απαιτήσεων που αντιστοιχούν σε αμοιβές οφειλόμενες ως αντάλλαγμα για την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν από 21 εταιρίες προς κέντρα υγείας υπαγόμενα στην εν λόγω αρχή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2011/7

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 3, 9, 17 έως 19, 23 και 26 της οδηγίας 2011/7 έχουν ως εξής:

«(3) Πολλές πληρωμές στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των οικονομικών φορέων ή μεταξύ των οικονομικών φορέων και των δημόσιων αρχών γίνονται αργότερα από την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί στη σύμβαση ή που καθορίζεται στους γενικούς εμπορικούς όρους. Παρά το γεγονός ότι τα αγαθά έχουν παραδοθεί ή οι υπηρεσίες έχουν παρασχεθεί, πολλά από τα αντίστοιχα τιμολόγια πληρώνονται πολύ αργότερα από την προθεσμία τους. Αυτού του είδους οι καθυστερήσεις πληρωμών επηρεάζουν αρνητικά τη ρευστότητα και περιπλέκουν τη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων. Επηρεάζουν, επίσης, την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητά τους, όταν ο πιστωτής υποχρεώνεται να ζητήσει εξωτερική χρηματοδότηση λόγω των καθυστερήσεων πληρωμών. [...]

[...]

- (9) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να διέπει όλες τις εμπορικές συναλλαγές, ανεξαρτήτως του εάν αυτές διενεργούνται μεταξύ ιδιωτικών ή δημόσιων επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, δεδομένου ότι οι δημόσιες αρχές προβαίνουν σε σημαντικό όγκο πληρωμών προς τις επιχειρήσεις. [...]

[...]

- (17) Οι πληρωμές που πραγματοποιεί ο οφειλέτης θα πρέπει να θεωρούνται εκπρόθεσμες, για τον σκοπό της τεκμηρίωσης απαίτησης τόκων υπερημερίας, εφόσον ο πιστωτής δεν έχει στη διάθεσή του το οφειλόμενο ποσό κατά την καταληκτική ημερομηνία, ενώ έχει εκπληρώσει τις νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις του.
- (18) Τα τιμολόγια θεμελιώνουν απαίτηση πληρωμής και συνιστούν σημαντικά έγγραφα στην αλυσίδα των συναλλαγών που αφορούν την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, μεταξύ άλλων για τον προσδιορισμό προθεσμιών πληρωμής. [...]
- (19) Είναι αναγκαία η ικανή αποζημίωση των πιστωτών για τα έξοδα είσπραξης που οφείλονται στις καθυστερήσεις πληρωμών, ώστε να αποτρέπονται τέτοιου είδους καθυστερήσεις. Τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν την είσπραξη του διοικητικού κόστους και την αποζημίωση για το εσωτερικό κόστος που οφείλεται στην καθυστέρηση της πληρωμής για την οποία η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καθορίσει ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό το οποίο θα μπορεί να αθροίζεται με τον τόκο υπερημερίας. Η αντιστάθμιση σε μορφή κατ' αποκοπήν ποσού θα πρέπει να αποσκοπεί στον περιορισμό του διοικητικού και του εσωτερικού κόστους που συνεπάγεται η είσπραξη. [...]

[...]

- (23) Κατά γενικό κανόνα, οι δημόσιες αρχές διαθέτουν ασφαλέστερες, προβλέψιμες και συνεχείς ροές εσόδων συγκριτικά με τις επιχειρήσεις. Επιπλέον, πολλές δημόσιες αρχές μπορούν να λάβουν χρηματοδοτήσεις με ελκυστικότερους όρους από τις επιχειρήσεις. Παράλληλα, οι δημόσιες αρχές εξαρτώνται λιγότερο από ό,τι οι επιχειρήσεις από τη διαμόρφωση σταθερών εμπορικών σχέσεων για την επίτευξη των στόχων τους. Οι μεγάλες προθεσμίες πληρωμής και οι καθυστερήσεις στις πληρωμές από δημόσιες αρχές, για εμπορεύματα και υπηρεσίες, προκαλούν αδικαιολόγητο κόστος για τις επιχειρήσεις. Επομένως, είναι σκόπιμο να καθιερωθούν ειδικοί κανόνες για τις εμπορικές συναλλαγές που αφορούν την πώληση εμπορευμάτων ή την παροχή υπηρεσιών από επιχειρήσεις σε δημόσιες αρχές, οι οποίοι θα πρέπει να προβλέπουν ειδικότερα προθεσμίες πληρωμής κατά κανόνα όχι μεγαλύτερες από 30 ημερολογιακές ημέρες, εκτός αν στη σύμβαση προβλέπεται ρητά μεγαλύτερη προθεσμία η οποία τεκμηριώνεται αντικειμενικά υπό το πρίσμα του ιδιαίτερου χαρακτήρα ή των ειδικών χαρακτηριστικών της σύμβασης, και, σε κάθε περίπτωση, όχι μεγαλύτερες από 60 ημερολογιακές ημέρες.

[...]

- (26) Προκειμένου να μην υπονομευτεί η επίτευξη του στόχου της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας αποδοχής ή επαλήθευσης στις εμπορικές συναλλαγές να μην υπερβαίνει, κατά γενικό κανόνα, τις τριάντα ημερολογιακές ημέρες. Θα πρέπει, πάντως, να είναι δυνατόν η διαδικασία επαλήθευσης να υπερβαίνει τις 30 ημερολογιακές ημέρες, για παράδειγμα στην περίπτωση

ιδιαίτερα σύνθετων συμβάσεων, αν τούτο συμφωνείται ρητά στη σύμβαση και σε οποιαδήποτε έγγραφα της διαδικασίας προσφορών και δεν είναι κατάφωρα καταχρηστικό για τον πιστωτή.»

- 4 Το άρθρο 1 της οδηγίας αυτής, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, προκειμένου να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτόν η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των [μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ)].

2. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών.»

- 5 Το άρθρο 2, σημεία 1, 2, 4 και 8, της οδηγίας έχει ως εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

- 1) “εμπορική συναλλαγή”: κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής·
- 2) “δημόσια αρχή”: κάθε αναθέτουσα αρχή, όπως ορίζουν το άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο α) της οδηγίας 2004/17/EK [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 1)] και το άρθρο 1 παράγραφος 9 της οδηγίας 2004/18/EK [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ 2004, L 134, σ. 114)], ανεξαρτήτως του αντικειμένου ή της αξίας της σύμβασης·

[...]

- 4) “καθυστέρηση πληρωμής”: η μη πραγματοποίηση πληρωμής μέσα στη συμβατική ή εκ του νόμου προθεσμία, εφόσον πληρούνται οι όροι του άρθρου 3 παράγραφος 1 ή του άρθρου 4 παράγραφος 1·

[...]

- 8) “οφειλόμενο ποσό”: το κυρίως ποσό που θα έπρεπε να έχει καταβληθεί μέσα στη συμβατική ή τη νόμιμη προθεσμία πληρωμής, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων φόρων, δασμών, τελών ή επιβαρύνσεων που καθορίζονται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής».

- 6 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, κατά τις εμπορικές συναλλαγές στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή, ο πιστωτής δικαιούται, κατά την εκπνοή της προθεσμίας που ορίζουν οι παράγραφοι 3, 4 ή 6, νόμιμο τόκο υπερημερίας, χωρίς να απαιτείται όχληση, εφόσον πληρούνται οι εξής όροι:

- α) ο πιστωτής έχει εκπληρώσει τις συμβατικές και νομικές του υποχρεώσεις· και
- β) ο πιστωτής δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση.

[...]

3. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι στις εμπορικές συναλλαγές στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή:

- α) η προθεσμία πληρωμής δεν υπερβαίνει κανένα από τα ακόλουθα χρονικά όρια:

[...]

- iv) εφόσον προβλέπεται από τον νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης, με την οποία διαπιστώνεται η αντιστοιχία των αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης παραλάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή νωρίτερα από την ημερομηνία ή την ίδια ημερομηνία κατά την οποία διενεργείται η αποδοχή ή η επαλήθευση, 30 ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία αυτή.

[...]

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρατείνουν τις προθεσμίες της παραγράφου 3 στοιχείο α) σε 60 το πολύ ημερολογιακές ημέρες, για:

- α) κάθε δημόσια αρχή που ασκεί οικονομική δραστηριότητα βιομηχανικής ή εμπορικής φύσης, με την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά, και η οποία υπόκειται, ως δημόσια επιχείρηση, στις απαιτήσεις διαφάνειας της οδηγίας 2006/111/ΕΚ της Επιτροπής, της 16ης Νοεμβρίου 2006, για τη διαφάνεια των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων καθώς και για τη χρηματοοικονομική διαφάνεια εντός ορισμένων επιχειρήσεων [(ΕΕ 2006, L 318, σ. 17)]·
- β) δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν υγειονομική μέριμνα και είναι κατάλληλα αναγνωρισμένες για τον σκοπό αυτόν.

Αν κράτος μέλος αποφασίσει να παρατείνει τις προθεσμίες σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, διαβιβάζει στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εν λόγω παράταση μέχρι τις 16 Μαρτίου 2018.

[...]

5. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας αποδοχής ή επαλήθευσης κατά την παράγραφο 3 στοιχείο α) σημείο iv) δεν υπερβαίνει τις 30 ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή των υπηρεσιών, εκτός εάν ρητά συμφωνήθηκε διαφορετικά

στο κείμενο της σύμβασης και σε οποιαδήποτε έγγραφα υποβολής προσφοράς και με την προϋπόθεση ότι δεν είναι κατάφωρα καταχρηστική για τον πιστωτή υπό την έννοια του άρθρου 7.

6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η προθεσμία πληρωμής που ορίζεται στη σύμβαση δεν είναι μεγαλύτερη από τα χρονικά όρια που προβλέπονται στην παράγραφο 3, εκτός εάν ρητά συμφωνήθηκε διαφορετικά στο κείμενο της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι τούτο δικαιολογείται αντικειμενικά από την ιδιαίτερη φύση ή τα χαρακτηριστικά της σύμβασης και ότι σε κάθε περίπτωση η προθεσμία δεν υπερβαίνει τις 60 ημερολογιακές ημέρες.»

- 7 Το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, εφόσον καθίσταται απαιτητός τόκος υπερημερίας σε εμπορικές συναλλαγές σύμφωνα με το άρθρο 3 ή το [άρθρο] 4, ο πιστωτής δικαιούται να λάβει από τον οφειλέτη τουλάχιστον το σταθερό ποσό των 40 ευρώ.

2. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι το κατά την παράγραφο 1 κατ' αποκοπήν ποσό είναι απαιτητό χωρίς να απαιτείται όχληση και ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης του πιστωτή.

3. Ο πιστωτής δικαιούται, επιπλέον του κατά την παράγραφο 1 κατ' αποκοπήν ποσού, να ζητήσει από τον οφειλέτη εύλογη αποζημίωση για οποιαδήποτε σχετικά υπολειπόμενα έξοδα είσπραξης πάνω από το κατ' αποκοπήν ποσό, που οφείλονται στην καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη. Τούτο θα μπορούσε να περιλαμβάνει δαπάνες που οφείλονται, μεταξύ άλλων, στη χρήση δικηγόρου ή οργανισμού είσπραξης οφειλών.»

- 8 Το άρθρο 7 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καταχρηστικοί όροι συμβάσεων και πρακτικές», ορίζει στις παραγράφους 1 έως 3 τα εξής:

«1. [...]

Για την εκτίμηση του τυχόν καταχρηστικού χαρακτήρα συμβατικού όρου ή πρακτικής για τον πιστωτή, υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου, συνεκτιμώνται όλες οι περιστάσεις της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων:

[...]

γ) του εάν ο οφειλέτης διαθέτει οιονδήποτε αντικειμενικό λόγο απόκλισης [...] από το κατ' αποκοπήν ποσό κατά το άρθρο 6 παράγραφος 1.

[...]

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1, συμβατικός όρος ή πρακτική που αποκλείει την αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης σύμφωνα με το άρθρο 6 θεωρείται ότι έχει κατάφωρα καταχρηστικό χαρακτήρα.»

Η οδηγία 2006/112/EK

- 9 Το άρθρο 220 της οδηγίας 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ 2006, L 347, σ. 1), προβλέπει τα εξής:

«Κάθε υποκείμενος στον φόρο οφείλει να εξασφαλίζει την έκδοση τιμολογίου από τον ίδιο, από τον αποκτώντα αγαθά ή τον λήπτη υπηρεσιών ή, στο όνομά του και για λογαριασμό του, από τρίτον, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) για τις παραδόσεις αγαθών ή τις παροχές υπηρεσιών, τις οποίες πραγματοποιεί προς άλλον υποκείμενο στον φόρο ή προς μη υποκείμενο στον φόρο νομικό πρόσωπο,

[...].»

- 10 Το άρθρο 226 της ίδιας οδηγίας έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, μόνον οι ακόλουθες ενδείξεις είναι υποχρεωτικές για τους σκοπούς του ΦΠΑ, όσον αφορά τα τιμολόγια που εκδίδονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 220 και 221:

[...]

- 10) το ποσό του οφειλόμενου ΦΠΑ, εκτός εάν εφαρμόζεται ειδικό καθεστώς για το οποίο η παρούσα οδηγία αποκλείει την ένδειξη αυτή,

[...].»

Το ισπανικό δίκαιο

- 11 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του Ley 3/2004, por la que se establecen medidas de lucha contra la morosidad en las operaciones comerciales (νόμου 3/2004 περί θεσπίσεως μέτρων για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές), της 29ης Δεκεμβρίου 2004 (ΒΟΕ αριθ. 314, της 30ής Δεκεμβρίου 2004, σ. 42334), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος 3/2004), ορίζει τα εξής:

«Εάν ο οφειλέτης καταστεί υπερήμερος, ο πιστωτής δικαιούται να αξιώσει από τον οφειλέτη την καταβολή κατ' αποκοπήν ποσού 40 ευρώ, το οποίο προστίθεται σε κάθε περίπτωση στη βασική οφειλή, χωρίς να απαιτείται όχληση.

Επιπλέον, ο πιστωτής δικαιούται να αξιώσει από τον οφειλέτη αποζημίωση για όλα τα έξοδα είσπραξης στα οποία έχει δεόντως αποδειχθεί ότι υποβλήθηκε εξαιτίας της υπερημερίας του οφειλέτη και τα οποία υπερβαίνουν το ποσό που αναφέρεται στο προηγούμενο εδάφιο.»

- 12 Το άρθρο 198, παράγραφος 4, του Ley 9/2017, de Contratos del Sector Público, por la que se transponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014 (νόμος 9/2017 περί δημοσίων συμβάσεων, με τον οποίο μεταφέρονται στην ισπανική έννομη τάξη οι οδηγίες 2014/23/ΕΕ και 2014/24/ΕΕ του

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014), της 8ης Νοεμβρίου 2017 (ΒΟΕ αριθ. 272, της 9ης Νοεμβρίου 2017, σ. 107714, στο εξής: νόμος 9/2017), προβλέπει τα εξής:

«Η Διοίκηση υποχρεούται να καταβάλει το τίμημα εντός προθεσμίας 30 ημερών από την ημερομηνία αποδοχής των καταστάσεων προόδου ή των εγγράφων που πιστοποιούν την αντιστοιχία των παραδοθέντων αγαθών ή των παρασχεθεισών υπηρεσιών με τη σύμβαση, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 210, παράγραφος 4, και σε περίπτωση καθυστέρησης, υποχρεούται να καταβάλει στον αντισυμβαλλόμενο, κατά τη λήξη της εν λόγω προθεσμίας των 30 ημερών, τους τόκους υπερημερίας και την αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τον νόμο 3/2004 [...]. Προκειμένου να αρχίσουν να τρέχουν οι τόκοι, ο αντισυμβαλλόμενος πρέπει να έχει εκπληρώσει την υποχρέωση προσκόμισης του τιμολογίου στο αντίστοιχο διοικητικό μητρώο σύμφωνα με τους όρους της ισχύουσας νομοθεσίας περί ηλεκτρονικής τιμολογήσεως, νομοτύπως, εντός της ταχθείσας προθεσμίας των 30 ημερών από την ημερομηνία της πραγματικής παράδοσης των αγαθών ή της παροχής των υπηρεσιών.

[...]»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Η BFF, εταιρία ισπανικού δικαίου που δραστηριοποιείται στον τομέα της εισπράξεως απαιτήσεων, απέκτησε απαιτήσεις εκχωρηθείσες από 21 επιχειρήσεις και αφορώσες την αμοιβή της προμήθειας αγαθών και παροχής υπηρεσιών, μεταξύ των ετών 2014 και 2017, σε κέντρα υγείας υπαγόμενα στην περιφερειακή αρχή.
- 14 Στις 31 Μαΐου 2019 η BFF αξίωσε από την εν λόγω αρχή την καταβολή ποσών που αντιστοιχούν στο κεφάλαιο, προσαυξημένο με τόκους υπερημερίας, καθώς και την καταβολή ποσού 40 ευρώ για έξοδα είσπραξης, για καθένα από τα μη εξοφληθέντα τιμολόγια, σύμφωνα με το άρθρο 8 του νόμου 3/2004.
- 15 Δεδομένου ότι η περιφερειακή αρχή δεν ικανοποίησε την ως άνω αξίωση, η BFF άσκησε αρχικώς διοικητική προσφυγή ενώπιον της περιφερειακής αρχής και, στη συνέχεια, ένδικη προσφυγή ενώπιον του Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Valladolid (περιφερειακού διοικητικού πρωτοδικείου αριθ. 2 του Valladolid, Ισπανία), με αίτημα να υποχρεωθεί η περιφερειακή αρχή να της καταβάλει, μεταξύ άλλων, κεφάλαιο ύψους 51 610,67 ευρώ, προσαυξημένο με τόκους υπερημερίας, ποσό ύψους 40 ευρώ για τα έξοδα είσπραξης ανά ανεξόφλητο τιμολόγιο, καθώς και ποσό ύψους 43 626,79 ευρώ για νόμιμους τόκους.
- 16 Κατ' αρχάς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς την ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2011/7, προκειμένου να καθοριστεί, όταν εγείρεται αξίωση για οφειλή από ένα σύνολο πλειόνων ανεξόφλητων ληξιπρόθεσμων τιμολογίων, αν το κατά τη διάταξη αυτή κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ πρέπει να καταβάλλεται για κάθε τιμολόγιο ή για κάθε αξίωση.
- 17 Εν συνεχεία, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν συνάδει με την οδηγία 2011/7 κανόνας του εθνικού δικαίου ο οποίος προβλέπει, σε όλες τις περιπτώσεις και για όλα τα είδη συμβάσεων, προθεσμία πληρωμής 60 ημερών αποτελούμενη από αρχική περίοδο 30 ημερών για την αποδοχή των αγαθών και των υπηρεσιών των οποίων η προμήθεια ή η παροχή αποτελεί το αντικείμενο των εν λόγω συμβάσεων, ακολουθούμενη από συμπληρωματική περίοδο 30 ημερών για την πληρωμή.

- 18 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να καθοριστεί αν το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7 επιτρέπει να συνεκτιμάται, για τον υπολογισμό των τόκων υπερημερίας, το ποσό του ΦΠΑ που αναγράφεται στο ληξιπρόθεσμο και ανεξόφλητο από τον οφειλέτη τιμολόγιο, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία ο υποκείμενος στον φόρο πιστωτής δεν έχει ακόμη καταβάλει το ποσό αυτό στο Δημόσιο Ταμείο κατά την ημερομηνία περιέλευσης του οφειλέτη σε υπερημερία.
- 19 Στο πλαίσιο αυτό, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Valladolid (περιφερειακό διοικητικό πρωτοδικείο αριθ. 2 του Valladolid) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 1, του άρθρου 6 και του άρθρου 7, παράγραφοι 2 και 3, της [οδηγίας 2011/7]:

1) Έχει το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7 την έννοια ότι τα 40 ευρώ οφείλονται σε κάθε περίπτωση ανά τιμολόγιο, εφόσον ο πιστωτής εγείρει εξατομικευμένα τις αξιώσεις που απορρέουν από κάθε τιμολόγιο ενώπιον τόσο των διοικητικών αρχών όσο και των δικαστηρίων ή τα 40 ευρώ οφείλονται ανά τιμολόγιο σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν έχουν εγερθεί γενικές αξιώσεις για το σύνολο των απαιτήσεων;

2) Πώς πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 198, παράγραφος 4, του [νόμου 9/2017] το οποίο προβλέπει προθεσμία πληρωμής 60 ημερών σε κάθε περίπτωση και για όλες τις συμβάσεις, τάσσοντας αρχική περίοδο 30 ημερών ως προθεσμία επαλήθευσης και τις επόμενες 30 ημέρες ως προθεσμία πληρωμής, [λαμβάνομένης υπόψη της αιτιολογικής σκέψης] 23 της οδηγίας 2011/7 [...];

3) Πώς πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 2 της οδηγίας 2011/7; Μπορεί η οδηγία να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι στη βάση υπολογισμού των τόκων υπερημερίας, την οποία η ίδια αναγνωρίζει, περιλαμβάνεται και ο ΦΠΑ που προέκυψε από την παροχή που πραγματοποιήθηκε και του οποίου το ποσό συμπεριλαμβάνεται στο ποσό που αναγράφεται στο τιμολόγιο; Ή είναι αναγκαία η διάκριση αναλόγως του χρονικού σημείου κατά το οποίο ο αντισυμβαλλόμενος καταβάλλει τον φόρο στη φορολογική αρχή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 20 Κατ' αρχάς, πρέπει να καθοριστεί αν εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2011/7 περίπτωση κατά την οποία εταιρία είσπραξης απαιτήσεων, μετά την απόκτηση ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων τις οποίες δεν έχει εξοφλήσει δημόσια αρχή προς τις εκχωρούσες εταιρίες, ζητεί δικαστικώς την ικανοποίηση των απαιτήσεων αυτών από τη δημόσια αρχή.
- 21 Συναφώς, υπενθυμίζεται, αφενός, ότι η οδηγία 2011/7, σύμφωνα με το άρθρο της 1, παράγραφος 2, εφαρμόζεται σε όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο «εμπορικών συναλλαγών» και, αφετέρου, ότι η έννοια αυτή ορίζεται κατά τρόπο ευρύ στο άρθρο 2, σημείο 1, της εν λόγω οδηγίας ως «κάθε συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων ή μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων αρχών, η οποία οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής».

- 22 Επομένως, προκειμένου μια συναλλαγή να μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εμπορική συναλλαγή», κατά την έννοια της τελευταίας διατάξεως, πρέπει να πληροί δύο προϋποθέσεις. Η συναλλαγή πρέπει, αφενός, να πραγματοποιείται είτε μεταξύ επιχειρήσεων είτε μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών. Αφετέρου, πρέπει να οδηγεί στην παράδοση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών έναντι αμοιβής (απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2022, *New Media Development & Hotel Services*, C-327/20, EU:C:2022:23, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 23 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι οι απαιτήσεις των οποίων ζητείται η ικανοποίηση αφορούν αμοιβές οι οποίες δεν έχουν εξοφληθεί εμπροθέσμως από την περιφερειακή αρχή, ήτοι από «δημόσια αρχή», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 2, της οδηγίας 2011/7, οφείλονται δε ως αντάλλαγμα για την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών από τις εκχωρούσες επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, αφορούν «εμπορικές συναλλαγές», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 1, της ίδιας οδηγίας.
- 24 Η εκχώρηση των εν λόγω απαιτήσεων και του συνόλου των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές σε εταιρία είσπραξης απαιτήσεων –στην οποία μπορεί να προσφύγει ένας πιστωτής κατόπιν καθυστέρησης πληρωμής του οφειλέτη, όπως ρητώς προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/7– αποτελεί, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 16 των προτάσεων του, επέκταση των αρχικών εμπορικών συναλλαγών.
- 25 Επομένως, περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης εμπίπτει στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2011/7.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

- 26 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, που οφείλεται στον πιστωτή ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης που προκύπτουν λόγω της υπερημερίας του οφειλέτη, οφείλεται για κάθε εμπορική συναλλαγή η οποία δεν έχει εξοφληθεί εμπροθέσμως και αποδεικνύεται με τιμολόγιο πληρωμής, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία εγείρεται, από κοινού για το συγκεκριμένο τιμολόγιο και για άλλα τιμολόγια, ενώπιον των διοικητικών αρχών ή των δικαστηρίων, μία μοναδική αξίωση, και αν, στην εν λόγω περίπτωση, ο πιστωτής πρέπει να προσκομίσει το τιμολόγιο που αντιστοιχεί σε κάθε ανεξόφλητη εμπορική συναλλαγή.
- 27 Συναφώς, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι, όταν καθίστανται απαιτητοί οι τόκοι υπερημερίας σε εμπορικές συναλλαγές, ο πιστωτής δικαιούται να λάβει από τον οφειλέτη τουλάχιστον το κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης. Επιπροσθέτως, η παράγραφος 2 του άρθρου 6 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν, αφενός, ότι το συγκεκριμένο κατ' αποκοπήν ποσό οφείλεται αυτοδικαίως, ακόμη και χωρίς προηγούμενη όχληση του οφειλέτη και, αφετέρου, ότι το εν λόγω ποσό αποτελεί αποζημίωση του πιστωτή για τα έξοδα είσπραξης της απαίτησης στα οποία υποβλήθηκε. Επιπλέον, η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου αναγνωρίζει στον πιστωτή το δικαίωμα να ζητήσει από τον οφειλέτη, επιπλέον του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ, εύλογη αποζημίωση για όλα τα υπολειπόμενα έξοδα είσπραξης, πέραν του κατ' αποκοπήν ποσού, που οφείλονται στην υπερημερία του οφειλέτη.

- 28 Η έννοια της «καθυστέρησης πληρωμής» του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 3, της οδηγίας 2011/7, ως βάση του δικαιώματος τόσο επί των τόκων όσο και επί του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ, ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 4, της οδηγίας ως η μη πραγματοποίηση πληρωμής εντός της συμβατικής ή εκ του νόμου προθεσμίας. Δεδομένου ότι η οδηγία αυτή καλύπτει, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, «όλες τις πληρωμές που έχουν χαρακτήρα αμοιβής στο πλαίσιο εμπορικών συναλλαγών», η έννοια της «καθυστέρησης πληρωμής» αφορά, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 28 των προτάσεών του, κάθε εμπορική συναλλαγή θεωρούμενη μεμονωμένα.
- 29 Επομένως, η οδηγία 2011/7 συνδέει το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, με κάθε εμπορική συναλλαγή η οποία δεν έχει εξοφληθεί εμπροθέσμως και αποδεικνύεται με τιμολόγιο ή με ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας, τα τιμολόγια θεμελιώνουν απαίτηση πληρωμής και συνιστούν, ως εκ τούτου, σημαντικά έγγραφα στην αλυσίδα των εμπορικών συναλλαγών, μεταξύ άλλων για τον προσδιορισμό προθεσμιών πληρωμής.
- 30 Δεύτερον, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 καθορίζει τις προϋποθέσεις απαιτητού του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ παραπέμποντας, όσον αφορά τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, στις προϋποθέσεις του απαιτητού των τόκων υπερημερίας, οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας.
- 31 Κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 4, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, κατά τις εν λόγω εμπορικές συναλλαγές, ο πιστωτής που έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του και δεν έχει λάβει το οφειλόμενο ποσό εγκαίρως να δικαιούται να λάβει, κατά τη λήξη της προθεσμίας που ορίζεται στις παραγράφους 3, 4 και 6 του εν λόγω άρθρου, τους νόμιμους τόκους υπερημερίας, χωρίς να απαιτείται όχληση, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την καθυστέρηση (απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, σκέψη 27).
- 32 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει, αφενός, ότι η αξίωση νόμιμων τόκων υπερημερίας και το δικαίωμα σε ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7 γεννώνται λόγω «καθυστέρησης πληρωμής», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 4, της ίδιας οδηγίας, και συνδέονται, ως εκ τούτου, με «εμπορικές συναλλαγές» θεωρούμενες μεμονωμένα. Αφετέρου, οι νόμιμοι τόκοι, όπως και το κατ' αποκοπήν ποσό, καθίστανται αυτοδικαίως απαιτητοί κατά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής που προβλέπεται στις παραγράφους 3, 4 και 6 του ίδιου άρθρου 4 της οδηγίας 2011/7, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου. Η αιτιολογική σκέψη 17 της εν λόγω οδηγίας αναφέρει, συναφώς, ότι «[ο]ι πληρωμές που πραγματοποιεί ο οφειλέτης θα πρέπει να θεωρούνται εκπρόθεσμες, για τον σκοπό της τεκμηρίωσης απαίτησης τόκων υπερημερίας, εφόσον ο πιστωτής δεν έχει στη διάθεσή του το οφειλόμενο ποσό κατά την καταληκτική ημερομηνία, ενώ έχει εκπληρώσει τις νομικές και συμβατικές υποχρεώσεις του».
- 33 Πάντως, ουδεμία ένδειξη υπάρχει στο γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2011/7, ως προς το ότι η επιλογή του πιστωτή να προβάλει έναντι του ίδιου οφειλέτη μία μοναδική αξίωση για πλείονα ανεξόφλητα ληξιπρόθεσμα τιμολόγια μπορεί να μεταβάλει τις προϋποθέσεις απαιτητού των νόμιμων τόκων υπερημερίας που προβλέπει η εν λόγω διάταξη ή τις προϋποθέσεις απαιτητού του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού των 40 ευρώ που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας. Αντιθέτως, το γεγονός ότι οι νόμιμοι τόκοι και το κατ' αποκοπήν ποσό καθίστανται αυτοδικαίως απαιτητά «χωρίς να απαιτείται όχληση»

προϋποθέτει ότι οι επιλογές του πιστωτή ως προς τον τρόπο είσπραξης των ανεξόφλητων απαιτήσεων δεν είναι κρίσιμες για το απαιτητό ούτε των νόμιμων τόκων ούτε του κατ' αποκοπήν ποσού.

- 34 Ως εκ τούτου, από τη γραμματική και συστηματική ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως προκύπτει ότι το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης, οφείλεται στον πιστωτή ο οποίος εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του για κάθε ανεξόφλητη ληξιπρόθεσμη πληρωμή που συνιστά αμοιβή για εμπορική συναλλαγή, η οποία αποδεικνύεται με τιμολόγιο ή με ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής, εκτός εάν ο οφειλέτης δεν ευθύνεται για την επελθούσα καθυστέρηση.
- 35 Τρίτον, η εν λόγω ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2011/7 επιβεβαιώνεται από τον σκοπό της διάταξης αυτής. Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 3, η οδηγία αποσκοπεί στην καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, λόγω των αρνητικών συνεπειών τους στη ρευστότητα των επιχειρήσεων, καθώς και στην ανταγωνιστικότητα και στην αποδοτικότητά τους.
- 36 Συνεπώς, η οδηγία 2011/7 έχει ως σκοπό όχι μόνο να αποθαρρύνει τις καθυστερήσεις πληρωμών, διασφαλίζοντας ότι δεν είναι οικονομικώς ελκυστικές για τον οφειλέτη, λόγω των χαμηλών ή των ανύπαρκτων τόκων υπερημερίας σε αυτήν την περίπτωση, αλλά επίσης να προστατεύσει αποτελεσματικά τον πιστωτή έναντι των εν λόγω καθυστερήσεων, διασφαλίζοντάς του την κατά το δυνατό πληρέστερη αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης στα οποία υποβλήθηκε (πρβλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, *Česká rojišťovna*, C-287/17, EU:C:2018:707, σκέψεις 25 και 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Η αιτιολογική σκέψη 19 της οδηγίας αναφέρει ότι τα έξοδα είσπραξης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν την είσπραξη του διοικητικού κόστους και την αποζημίωση για το εσωτερικό κόστος που οφείλεται στην καθυστέρηση της πληρωμής και ότι η αντιστάθμιση σε μορφή κατ' αποκοπήν ποσού θα πρέπει να αποσκοπεί στον περιορισμό του διοικητικού και του εσωτερικού κόστους που συνεπάγεται η είσπραξη.
- 37 Υπό το πρίσμα αυτό, η προβολή μίας μοναδικής αξίωσης για πληρωμή καλύπτουσας πλείονες εμπορικές συναλλαγές οι οποίες δεν εξοφλήθηκαν εμπροθέσμως και αποδεικνύονται δεόντως με τιμολόγια ή ισοδύναμες απαιτήσεις πληρωμής δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ελάχιστου κατ' αποκοπήν ποσού που οφείλεται ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης κάθε καθυστερημένης πληρωμής. Κατ' αρχάς, μια τέτοια μείωση θα στερούσε πρακτικής αποτελεσματικότητας το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7, σκοπός του οποίου είναι, όπως υπογραμμίστηκε στην προηγούμενη σκέψη, όχι μόνο η αποτροπή των καθυστερήσεων πληρωμών αλλά και η αποζημίωση «για τα έξοδα είσπραξης του πιστωτή», δεδομένου ότι τα έξοδα είσπραξης τείνουν να αυξάνουν αναλόγως του αριθμού των πληρωμών και των ποσών τα οποία ο οφειλέτης δεν εξοφλεί εμπροθέσμως. Εν συνεχεία, η εν λόγω μείωση θα ισοδυναμούσε με τη χορήγηση στον οφειλέτη απόκλισης από το κατ' αποκοπήν ποσό του άρθρου 6, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, χωρίς κανένα «αντικειμενικό λόγο» προς τούτο, κατά παράβαση του άρθρου 7, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο γ', της ίδιας οδηγίας. Τέλος, η μείωση θα κατέληγε στην απαλλαγή του οφειλέτη από ένα μέρος της οικονομικής επιβάρυνσης που απορρέει από την υποχρέωσή του να καταβάλει, για κάθε τιμολόγιο που δεν εξοφλήθηκε εμπροθέσμως, το κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1.
- 38 Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής δεν αναιρείται από το επιχείρημα της Ισπανικής Κυβέρνησης ότι, εφόσον η αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/7 πρέπει να είναι «εύλογη», ο πιστωτής δεν μπορεί να επικαλεστεί το άρθρο αυτό για να αξιώσει

ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό 40 ευρώ για κάθε τιμολόγιο που έχει συμπεριληφθεί σε μία και μόνη αξίωση, διότι τούτο θα ισοδυναμούσε με την επιδίκαση σε αυτόν επαναλαμβανόμενης και υπέρμετρης αποζημίωσης για τα έξοδα που συνδέονται με την εν λόγω αξίωση.

- 39 Συγκεκριμένα, το δικαίωμα σε «εύλογη» αποζημίωση που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/7 «για οποιαδήποτε σχετικά υπολειπόμενα έξοδα είσπραξης πάνω από το κατ' αποκοπήν ποσό, που οφείλονται στην καθυστερημένη πληρωμή του οφειλέτη», αφορά τα έξοδα είσπραξης, όποια και αν είναι αυτά, τα οποία υπερβαίνουν το ελάχιστο ποσό των 40 ευρώ το οποίο δικαιούται αυτοδικαίως ο πιστωτής, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας, όταν είναι απαιτητοί τόκοι υπερημερίας για εμπορική συναλλαγή, σύμφωνα με το άρθρο 3 ή το άρθρο 4 της οδηγίας. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αποζημίωση δεν μπορεί να καλύπτει ούτε το μέρος των εξόδων αυτών που έχει ήδη καλυφθεί από το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ ούτε έξοδα τα οποία θα μπορούσαν να θεωρηθούν υπερβολικά λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως (πρβλ. απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2018, Česká pojišťovna, C-287/17, EU:C:2018:707, σκέψεις 22 και 30).
- 40 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 6, παράγραφος 3, της οδηγίας 2011/7 προκειμένου να περιοριστεί το δικαίωμα του πιστωτή να λάβει το κατ' αποκοπήν ποσό που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας. Αντιθέτως, είναι δυνατόν να ληφθεί υπόψη, εντός των ορίων που τέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, το γεγονός ότι οι αμοιβές για εμπορικές συναλλαγές τις οποίες δεν του κατέβαλε εμπροθέσμως ο οφειλέτης αποτέλεσαν αντικείμενο μίας μοναδικής αξίωσης, προκειμένου να εκτιμηθεί ο εύλογος χαρακτήρας της αποζημίωσης των λοιπών εξόδων είσπραξης που προέκυψαν λόγω της υπερημερίας του οφειλέτη.
- 41 Υπό τις συνθήκες αυτές, η ερμηνεία του άρθρου 6 της οδηγίας 2011/7 υπό την έννοια ότι το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό οφείλεται για κάθε εμπορική συναλλαγή η οποία δεν εξοφλήθηκε εμπροθέσμως και αποδεικνύεται με τιμολόγιο, όταν το τελευταίο προσκομίζεται, μεταξύ άλλων τιμολογίων, στο πλαίσιο μίας μοναδικής αξίωσης προβαλλόμενης ενώπιον των διοικητικών αρχών ή των δικαστηρίων, δεν καταλήγει στην επιβολή ποινής στον οφειλέτη. Η προβαλλόμενη αξίωση πρέπει, ωστόσο, να καθιστά δυνατή την απόδειξη της αντιστοιχίας μεταξύ εκάστου των τιμολογίων που έχουν συμπεριληφθεί σε αυτή και των οικείων ανεξόφλητων εμπορικών συναλλαγών.
- 42 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, που οφείλεται στον πιστωτή ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης που προκύπτουν λόγω της υπερημερίας του οφειλέτη, οφείλεται για κάθε εμπορική συναλλαγή η οποία δεν έχει εξοφληθεί εμπροθέσμως και αποδεικνύεται με τιμολόγιο, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το τιμολόγιο αυτό προσκομίζεται, μεταξύ άλλων τιμολογίων, στο πλαίσιο μίας μοναδικής αξίωσης προβαλλόμενης ενώπιον των διοικητικών αρχών ή των δικαστηρίων.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

- 43 Λαμβανομένου υπόψη ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ερμηνεύει εθνικές νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku, C-634/18, EU:C:2020:455, σκέψη 18 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), πρέπει να θεωρηθεί ότι με το δεύτερο ερώτημα ζητείται, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4, παράγραφοι 3 έως 6, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει γενικώς, για όλες τις εμπορικές

συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, προθεσμία πληρωμής μέγιστης διάρκειας 60 ημερολογιακών ημερών, αποτελούμενη από αρχική προθεσμία 30 ημερών για διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης της αντιστοιχίας των παραδοθέντων αγαθών ή των παρασχεθεισών υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, ακολουθούμενη από συμπληρωματική προθεσμία 30 ημερών για την εξόφληση του συμφωνηθέντος τιμήματος.

- 44 Συναφώς, υπενθυμίζεται πρώτον ότι το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α', της οδηγίας 2011/7 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι, στις εμπορικές συναλλαγές στις οποίες ο οφειλέτης είναι δημόσια αρχή, η προθεσμία πληρωμής δεν υπερβαίνει τις 30 ημερολογιακές ημέρες από την επέλευση των πραγματικών περιστάσεων που απαριθμούνται, μεταξύ άλλων, στο σημείο iv της εν λόγω διάταξης.
- 45 Δεύτερον, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, στοιχείο α', σημείο iv, της οδηγίας 2011/7, «εφόσον προβλέπεται από τον νόμο ή τη σύμβαση διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης, με την οποία διαπιστώνεται η αντιστοιχία των αγαθών ή υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, και εάν ο οφειλέτης παραλάβει το τιμολόγιο ή την ισοδύναμη αίτηση για πληρωμή νωρίτερα από την ημερομηνία ή την ίδια ημερομηνία κατά την οποία διενεργείται η αποδοχή ή η επαλήθευση», η μέγιστη προθεσμία πληρωμής των 30 ημερολογιακών ημερών υπολογίζεται από την ημερομηνία της αποδοχής ή της επαλήθευσης.
- 46 Το άρθρο 4, παράγραφος 5, της οδηγίας 2011/7 σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 26 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι η μέγιστη διάρκεια της διαδικασίας αποδοχής ή επαλήθευσης της παραγράφου 3, στοιχείο α', σημείο iv, του ίδιου άρθρου δεν υπερβαίνει τις 30 ημερολογιακές ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής των αγαθών ή παροχής των υπηρεσιών, εκτός εάν ρητά συμφωνήθηκε διαφορετικά στο κείμενο της σύμβασης και σε τυχόν έγγραφα υποβολής προσφοράς και με την προϋπόθεση ότι τούτο δεν είναι κατάφωρα καταχρηστικό για τον πιστωτή, υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας 2011/7.
- 47 Συνεπώς, από τον συνδυασμό των ανωτέρων διατάξεων προκύπτει, αφενός, ότι η οδηγία 2011/7 δεν θεωρεί την διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης ως σύμφυτη με τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των δημοσίων αρχών και των επιχειρήσεων. Αφετέρου, εφόσον η εν λόγω διαδικασία «προβλέπεται από τον νόμο ή τη σύμβαση», η μέγιστη διάρκειά της είναι 30 ημερολογιακές μέρες, η οποία δεν μπορεί να παραταθεί παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 4, παράγραφος 5, της εν λόγω οδηγίας.
- 48 Τρίτον, από το άρθρο 4, παράγραφος 6, της οδηγίας 2011/7, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής της σκέψης 23, προκύπτει ότι, για να είναι δυνατή η παράταση της γενικής προθεσμίας πληρωμής των 30 ημερών, η παράταση αυτή πρέπει να έχει συνομολογηθεί ρητώς με σύμβαση και να δικαιολογείται αντικειμενικά από την ιδιαίτερη φύση ή από ορισμένα στοιχεία της σύμβασης. Η ως άνω παραταθείσα προθεσμία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί τις 60 ημερολογιακές ημέρες.
- 49 Επιπροσθέτως, όταν μια δημόσια αρχή ασκεί οικονομικές δραστηριότητες βιομηχανικής ή εμπορικής φύσεως που συνίστανται στην προσφορά αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, ή παρέχει υπηρεσίες υγειονομικής μέριμνας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2011/7, να παρατείνουν την προθεσμία πληρωμής μέχρι 60 το πολύ ημερολογιακές ημέρες.

- 50 Όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 47 των προτάσεών του, από το άρθρο 4, παράγραφοι 3 έως 6, της οδηγίας 2011/7 προκύπτει ότι η εφαρμογή, στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών προθεσμίας πληρωμής μεγαλύτερης των 30 ημερολογιακών ημερών, ανερχόμενης κατ' ανώτατο όριο, σε 60 ημερολογιακές ημέρες, είναι δυνατή μόνον κατ' εξαίρεση και πρέπει να περιορίζεται μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις, σαφώς καθορισμένες, στις οποίες συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, αυτές που προβλέπει ρητώς το άρθρο 4, παράγραφος 4, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α' και β' [πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2020, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Οδηγία για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών), C-122/18, EU:C:2020:41, σκέψη 44].
- 51 Αυτή η γραμματική και συστηματική ερμηνεία του άρθρου 4 της οδηγίας 2011/7 επιβεβαιώνεται από τους σκοπούς που επιδιώκει η οδηγία, ιδίως από τον σκοπό επιβολής στα κράτη μέλη αυξημένων υποχρεώσεων για τις δημόσιες αρχές όσον αφορά τις συναλλαγές τους με τις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, από τον συνδυασμό των αιτιολογικών σκέψεων 3, 9 και 23 της οδηγίας 2011/7 προκύπτει ότι οι δημόσιες αρχές, οι οποίες προβαίνουν σε σημαντικό όγκο πληρωμών προς τις επιχειρήσεις, διαθέτουν ασφαλέστερες, προβλέψιμες και συνεχείς ροές εσόδων συγκριτικά με τις επιχειρήσεις, μπορούν να λάβουν χρηματοδότηση με ελκυστικότερους όρους σε σχέση με αυτές και εξαρτώνται λιγότερο από ό,τι οι επιχειρήσεις από τη διαμόρφωση σταθερών εμπορικών σχέσεων για την επίτευξη των στόχων τους. Επιπροσθέτως, οι μακράς διάρκειας προθεσμίες πληρωμής υπέρ των εν λόγω αρχών, καθώς και οι καθυστερήσεις πληρωμών, οδηγούν σε αδικαιολόγητες δαπάνες για τις επιχειρήσεις, επιδεινώνοντας τους περιορισμούς τους ως προς τη ρευστότητα και καθιστώντας περισσότερο περίπλοκη τη χρηματοοικονομική τους διαχείριση, ενώ επηρεάζουν επίσης αρνητικά την ανταγωνιστικότητά τους και την αποδοτικότητά τους, δεδομένου ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις υποχρεώνονται να ζητήσουν εξωτερική χρηματοδότηση εξαιτίας των καθυστερήσεων αυτών πληρωμών [πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2020, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Οδηγία για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών), C-122/18, EU:C:2020:41, σκέψεις 46 και 47].
- 52 Υπό το πρίσμα των στοιχείων αυτών, το άρθρο 4 της οδηγίας 2011/7 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο καθορισμός, εκ μέρους κράτους μέλους, προθεσμίας πληρωμής μέγιστης διάρκειας 60 ημερολογιακών ημερών σε συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών επιτρέπεται μόνον υπό τις προϋποθέσεις και εντός των ορίων που θέτει το εν λόγω άρθρο, όπως αυτά εκτίθενται στις σκέψεις 47 έως 49 της παρούσας αποφάσεως.
- 53 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφοι 3 έως 6, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι αντιστέκεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει γενικώς, για όλες τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, προθεσμία πληρωμής μέγιστης διάρκειας 60 ημερολογιακών ημερών, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία η προθεσμία αυτή αποτελείται από αρχική προθεσμία 30 ημερών για διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης της αντιστοιχίας των παραδοθέντων αγαθών ή των παρασχεθεισών υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, ακολουθούμενη από συμπληρωματική προθεσμία 30 ημερών για την εξόφληση του συμφωνηθέντος τιμήματος.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 54 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι ο συνυπολογισμός στο «οφειλόμενο ποσό» που ορίζεται στη διάταξη αυτή του ποσού του ΦΠΑ που αναγράφεται στο τιμολόγιο ή την

ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής εξαρτάται από το αν, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο οφειλέτης περιέρχεται σε υπερημερία, ο υποκείμενος στον φόρο πιστωτής έχει ήδη καταβάλει το ποσό αυτό στο Δημόσιο Ταμείο.

- 55 Το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7 ορίζει το «οφειλόμενο ποσό» ως «το κυρίως ποσό που θα έπρεπε να έχει καταβληθεί μέσα στη συμβατική ή τη νόμιμη προθεσμία πληρωμής, συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων φόρων, δασμών, τελών ή επιβαρύνσεων που καθορίζονται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής».
- 56 Όσον αφορά τη γραμματική ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7, πρέπει να επισημανθεί, αφενός, ότι η χρήση της φράσης «συμπεριλαμβανομένων των εφαρμοζόμενων φόρων» συνεπάγεται ότι η έννοια του «οφειλόμενου ποσού» πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνει το ποσό του ΦΠΑ επί του παραδιδόμενου αγαθού ή της παρασχεθείσας υπηρεσίας. Αφετέρου, η φράση «που καθορίζονται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής» υποδηλώνει ότι το ποσό του ΦΠΑ είναι εκείνο που αναγράφεται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής, ανεξαρτήτως του τρόπου ή του χρόνου καταβολής του ΦΠΑ στο Δημόσιο Ταμείο από τον υποκείμενο στον φόρο.
- 57 Επομένως, η έννοια του «οφειλόμενου ποσού» δεν κάνει διάκριση αναλόγως της ημερομηνίας κατά την οποία ο υποκείμενος στον φόρο εκπληρώνει την υποχρέωσή του να καταβάλει στο Δημόσιο Ταμείο το ποσό του ΦΠΑ που αντιστοιχεί στο παραδοθέν αγαθό ή στην παρασχεθείσα υπηρεσία ή αναλόγως του τρόπου καταβολής του ποσού αυτού στο Δημόσιο Ταμείο.
- 58 Η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται από το άρθρο 220 της οδηγίας 2006/112, το οποίο διέπει την έκδοση τιμολογίων και επιβάλλει στους υποκειμένους στον φόρο την υποχρέωση να βεβαιώνονται ότι εκδίδεται τιμολόγιο για τις παραδόσεις αγαθών ή τις παροχές υπηρεσιών που πραγματοποιούνται προς άλλους υποκειμένους στον φόρο ή προς μη υποκείμενο στον φόρο νομικό πρόσωπο. Το άρθρο 226 της ίδιας οδηγίας απαριθμεί τα στοιχεία που πρέπει υποχρεωτικώς να αναγράφονται στα εκδιδόμενα τιμολόγια, στα οποία συγκαταλέγεται το καταβλητέο ποσό του ΦΠΑ. Συνεπώς, οι διατάξεις αυτές επιβάλλουν στον υποκείμενο στον φόρο την υποχρέωση να αναγράφει στο εκδιδόμενο τιμολόγιο το καταβλητέο ποσό του ΦΠΑ, ανεξαρτήτως του τρόπου ή του χρόνου καταβολής του οφειλόμενου φόρου στο Δημόσιο Ταμείο.
- 59 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7 έχει την έννοια ότι ο συνυπολογισμός στο «οφειλόμενο ποσό» που ορίζεται στη διάταξη αυτή του ποσού του ΦΠΑ που αναγράφεται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής δεν εξαρτάται από το αν, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο οφειλέτης περιέρχεται σε υπερημερία, ο υποκείμενος στον φόρο έχει ήδη καταβάλει το ποσό αυτό στο Δημόσιο Ταμείο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 60 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 6 της οδηγίας 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές,

έχει την έννοια ότι:

το ελάχιστο κατ' αποκοπήν ποσό των 40 ευρώ, που οφείλεται στον πιστωτή ως αποζημίωση για τα έξοδα είσπραξης που προκύπτουν λόγω της υπερημερίας του οφειλέτη, οφείλεται για κάθε εμπορική συναλλαγή η οποία δεν έχει εξοφληθεί εμπροθέσμως και αποδεικνύεται με τιμολόγιο, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία το τιμολόγιο αυτό προσκομίζεται, μεταξύ άλλων τιμολογίων, στο πλαίσιο μίας μοναδικής αξίωσης προβαλλόμενης ενώπιον των διοικητικών αρχών ή των δικαστηρίων.

- 2) Το άρθρο 4, παράγραφοι 3 έως 6, της οδηγίας 2011/7

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει γενικώς, για όλες τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και δημοσίων αρχών, προθεσμία πληρωμής μέγιστης διάρκειας 60 ημερολογιακών ημερών, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία η προθεσμία αυτή αποτελείται από αρχική προθεσμία 30 ημερών για διαδικασία αποδοχής ή επαλήθευσης της αντιστοιχίας των παραδοθέντων αγαθών ή των παρασχεθεισών υπηρεσιών με τα οριζόμενα στη σύμβαση, ακολουθούμενη από συμπληρωματική προθεσμία 30 ημερών για την εξόφληση του συμφωνηθέντος τιμήματος.

- 3) Το άρθρο 2, σημείο 8, της οδηγίας 2011/7

έχει την έννοια ότι:

ο συνυπολογισμός στο «οφειλόμενο ποσό» που ορίζεται στη διάταξη αυτή του ποσού του φόρου προστιθέμενης αξίας που αναγράφεται στο τιμολόγιο ή την ισοδύναμη απαίτηση πληρωμής δεν εξαρτάται από το αν, κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο οφειλέτης περιέρχεται σε υπερημερία, ο υποκείμενος στον φόρο έχει ήδη καταβάλει το ποσό αυτό στο Δημόσιο Ταμείο.

(υπογραφές)